

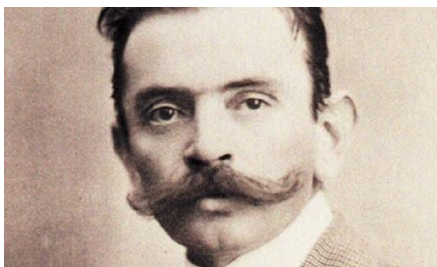
21. februar – MEDNARODNI DAN MATERNEGA JEZIKA

Ali veš, da:

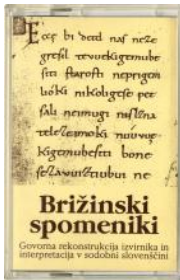
- naj bi, po podatkih Evropske komisije, slovenščino v Sloveniji kot materni jezik govorilo 1.920.000 ljudi, kot drugi jezik pa 75.000 ljudi. Po ocenah je na svetu skupaj več kot 2,2 milijona uporabnikov slovenskega jezika,
- je Unesco 21. februar za mednarodni dan maternih jezikov razglasil leta 1999 v spomin na protest in smrt bengalskih študentov, ki so leta 1952 v Pakistanu zahtevali enakopravnost za svoj jezik – bengalščino,
- je ogroženih 43 odstotkov od približno 6000 svetovnih jezikov. Britanski jezikoslovec David Crystal je pred leti ocenil, da vsaka dva tedna eden od ogroženih jezikov umre,
- polovico vseh jezikov govori manj kot 10.000 ljudi,
- spadata pravica do uporabe in dostop do maternega jezika med temeljne človekove pravice,
- po podatkih UNESCA, 40 odstotkov svetovnega prebivalstva nima dostopa do izobrazbe v jeziku, ki ga govori ali razume.
- **Tema letošnjega dneva**, s katerim želi Unesco spodbuditi spoštovanje lastnega in tudi drugih maternih jezikov po svetu, je **JEZIKI BREZ MEJA**. Pomembno je, da spoštujemo ne le svoj materni jezik, temveč matere jezike vseh govorcev po svetu.

Slovenci lahko knjige v maternem jeziku beremo od leta 1550, ko je **Primož Trubar** s Katekizmom in Abecednikom utemeljil knjižni jezik.

O svoji materinščini je precej pisal pisatelj Ivan Cankar; v Kurentu lahko preberemo, da so bogatejši drugi jeziki, "**pravijo tudi, da milozvočnejši in bolj pripravljeni za vsakdanjo rabo - ali slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja**".

Brižinski spomeniki so jezikovno in slovstveno pomembni slovenski zapiski iz zgodnjega srednjega veka, zapisani najverjetneje pred letom 1000.

Na nekaterih področjih pa se je slovenščina uveljavljala zelo pozno, npr. v vojski. Vojska je bila področje, na katerem se slovenščina do samostojnosti leta 1991 ni mogla dokončno uveljaviti in izpodriniti nemščine v času Avstrije oz. Avstro-Ogrske, kasneje pa ne srbohrvaščine.

V avstrijskem državnem zboru so bili dovoljeni vsi jeziki habsburške monarhije, slovenski poslanci pa so slovenski jezik prvič uporabili v poslanski obljubi leta 1867, pogosteje pa v delih govorov šele v prvem desetletju.

Danes je slovenščina eden izmed uradnih jezikov v evropskem parlamentu.

Če te zanima, poglej.

KVIZ: <http://sskj.mladinska.com/>

GOVORNI POMOČNIK:

<http://govornipomocnik.rtv slo.si/>

Vir: STA, MMC

Unescov plakat ob letošnjem mednarodnem dnevu maternih jezikov. Foto: Unesco

Imejmo radi slovenski jezik!
Imejmo radi svoj materni jezik!

Poslanica predsednika Društva slovenskih pisateljev ob mednarodnem dnevu maternega jezika Dušana Merca

Vse velike in slavnostne besede so zaman, vse svečane in goreče zaobljube so zaman, vsi trenutki iskrene skrbi so povsem odveč, vsa duhamorna ljubezen je odveč, tudi goreča zaklinjanja, da ljubimo materinščino, so odveč. Izražajo skromnost, bojazen in hinavščino, podrejenost, ker so to samo oblike samotolažb in zavajanja in strahu, če ne obstaja odgovor na tisto osnovno in temeljno spraševanje – **kdo smo, kje smo in kaj hočemo.**

Po sto in nekaj letih smo slovenščino vendarle razvili v orodje za delovanje lastne nacionalne države. V slovstvu in šolstvu ter v vsakdanji rabi z nastajanjem države in z vsakdanjo rabo smo utemeljili **slovenščino**, to našo materinščino, **kot jezik znanosti, umetnosti, filozofije, prava, jezik medsebojnega komuniciranja, časnikarski jezik, jezik modernih medijev.**

Pa vendar ...

Opozorilo, da je v slovenskem šolskem sistemu s slovenščino, ki je učno sredstvo in princip in ki jo tako opevamo, tako ljubimo, smo ji tako življenjsko zavezani, nekaj zelo narobe;

- da postaja samo drugi učni jezik, da namesto srbohrvaščine ali hrvaško-srbskega jezika, če bi ostali v Jugoslaviji, dobivamo drugi poučevali jezik, **angleščino**; tako da ne šolarji ne dijaki ne študentje ne zmorejo več brati in ne pisati daljših sporočil v slovenščini;
- da hoče naša intelektualna smetana pisati svoje dosežke samo v angleščini;
- da vodilne skupine v nekdanjih naših odličnih podjetjih kot uradni jezik in jezik sporazumevanja srednjega strokovnega kadra uporabljajo angleščino, slovenščino pa verjetno samo še v proizvodnji in skladiščih;
- da se jezikovna sporočila, ki bi naj bila sporočena v slovenščini, pretvarjajo v likovne podobe, spremljajoči jezik pa je latovščina vsakdana;
- da je jezik mnogih javnih poročevalcev zvočno in vsebinsko tako siromašen, da sporočilom odvzema vsakršno vsebinsko moč in da se zdi, da je slovenščina jezik izrazne in vsebinske siromaščine;
- da naši športni novinarji, posebej očitno pri nogometu, uporabljajo pri prevajanju v slovenščino fraze in besede iz jezikov nekdanje skupne države;
- da ostali športni novinarji siromašijo slovenščino s tako slabim strokovnim in vsebinskim uvidom, da nas lahko bolijo ušesa itd.

Materinščine ni potrebno ljubiti in se grabiti za srce in pretakati solz in kremžiti obraza, ko zaslišimo nacionalno himno. **Potrebno jo je le uporabljati, tudi izrabljati, dopolnjevati, spreminjati, treba je v njej vsak dan od jutra do večera sanjati, govoriti in pisati. Ni je treba zanemarjati, potiskati v kot, kakor da je dekla tujim gospodarjem v svojem domu, jo omalovaževati in se je celo doma sramovati. Ne, tega nam pa res ni treba.**

»Najlepše sanje se sanjajo v maternem jeziku in najgloblje seže misel, napisana v jeziku, ki ga je človek zajemal z dihom otroštva.«

Milan Petek – Levokov

»Z jezikom smo ali nismo, z jezikom bomo ali ne bomo.«

Florjan Lipuš, pisatelj na avstrijskem Koroškem

**KOLIKOR JEZIKOV
ZNAŠ, TOLIKO VELJAŠ.**

**TISTI, KI GOVORIMO
VEČ JEZIKOV, ŽIVIMO
VEČ ŽIVLJENJ.** Češki pregovor

**JEZIK JE DOMOVINA,
KI JO LAHKO VEDNO
VZAMEŠ S SEBOJ.**